

Pécsi Ítéltábla

Pf.III.20.020/2022/5. szám

A felperesek:

felperes1 (cím1) I. rendű;

felperes2 (cím1) II. rendű

A felperesek képviselője:

ügyvéd1

Az alperesek:

alperes1 (cím2) I. rendű;

alperes2 (cím3) II. rendű

Az alperesek képviselője:

ügyvéd2, I. rendű alperesért;

ügyvéd3 II. rendű alperesért

Az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott:

ügyvéd4 által képviselt beavatkozó1 (cím4)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

I. rendű alperes 125. sorszám alatt

II. rendű alperes 124. sorszám alatt

A per tárgya:

személyiségi jogi igények érvényesítése

Az elsőfokú bíróság:

Zalaegerszegi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

5.P.21.257/2017/122. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – részben megváltoztatja, és azt állapítja meg, hogy az alperesek az I. rendű felperes 2015. szeptember 13. napján elszenvedett baleseti sérülésének ellátásával összefüggésben az I. rendű felperes egészséghez fűződő személyiségi jogát, és a II. rendű felperes családi életéhez fűződő személyiségi jogát sértették meg.

Az alperesek által egyetemlegesen fizetendő sérelemdíj összegét az I. rendű felperes esetében 6.500.000 (hatmillió-ötszázezer) forintra, a II. rendű felperes esetében 1.200.000 (egymillió-kétszázezer) forintra, és ezeknek az összegeknek az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamataira leszállítja.

Kötelezi az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak – a bírósági gazdasági hivatal felhívására – 360.000 (háromszázhatvanezer) forint állam által előlegezett költséget.

Egyéb fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy tizenöt napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 86.000 (nyolcvanhatezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az I. rendű felperes bal lába 2015. szeptember 13. napján sportolás közben megsérült, az ízület feletti combcsont távoli végének A2 típusú törését és a combcsont külső bütykének B2 típusú törését szenvedte el. Az I. rendű alperes traumatológiai osztályán 2015. szeptember 14. napján megműtötték, az A2 típusú combcsont-törést retrográd velőűr szegezéssel rögzítették, a B2 típusú törés helyretétele és rögzítése azonban nem történt meg. Az I. rendű felperest 2015. szeptember 23. napján áthelyezték a rehabilitációs osztályra, onnét 2015. október 22. napján otthonába távozott.
- [2] Miután megrendült a bizalma az I. rendű alperes orvosaiban, a továbbra is fennálló panaszával a II. rendű alperesi kórházat kereste fel, ahol 2015. november 11. napján ismét megműtötték. A korábban beépített csontegyesítő eszközt eltávolították, az ízület feletti combcsont távoli végének törését LISS lemez beépítésével rögzítették. A combcsont letört bütykét a törés két hónap alatt bekövetkezett rögzülése miatt teljesen nem állították helyre, azt az ízfelszín egyenetlenségeinek megtartásával rögzítették. A térdízület stabilitásának biztosítása érdekében 2015. december 24. napjáig gipszet helyeztek fel.
- [3] A baleset következtében az I. rendű felperes térdízületében súlyos porckárosodás is kialakult, jelentős fájdalommal járó ízületi károsodása keletkezett, az oldalszalag sérült. A legjobb eredménnyel hat héten belül elvégezhető helyreállító műtetre nem került sor.
- [4] Az I. rendű felperest 2016. február 2. napjától 2016. március 1. napjáig a helységi egyéb érdekelt rehabilitációs osztályán is kezelték, kontrollvizsgálatokon havi rendszerességgel vett részt, a térdízület instabilitása azonban nem szűnt meg. A II. rendű alperes operációt végző orvosa ennek érdekében 2016. november 16. napján más intézetben végzendő szakvizsgálatot, esetleg harmadik műtétet javasolt.
- [5] Amennyiben az I. rendű felperes sérüléseinek ellátása során akár az I. rendű alperes, akár a II. rendű alperes a szakma szabályai szerint, a megfelelő műtéti technikát alkalmazva jár el, úgy az I. rendű felperes kisebb mértékű porckárosodás folytán 5%-os mértékű munkaképesség-csökkenést elszenvedve 10-12 hónap alatt a munkaképességét és terhelhetőségét visszanyerve gyógyult volna meg. Ebben az esetben 2017. január 1. napjától újra munkába állhatott volna, a korábbi életvitelét korlátozás nélkül néhány évig tünetmentesen folytathatta volna, évek múlva, akár egy évtized elteltével kellett volna kopásos térdízületi elváltozásra számítania, amely végállapotként ízületi merevséget, fájdalmat, mozgáskorlátozottságot okozott volna.
- [6] Az alperesek mulasztása, a nem kellő gondossággal végzett műtétek miatt az I. rendű felperesnél 30%-os mértékű munkaképesség-csökkenés alakult ki, állapotában javulás nem várható, térdprotézis műtét indokolt.

- [7] Az I. rendű felperes a baleset előtt néhány napig gépjárművezetőként dolgozott, azt megelőzően alkalmi jelleggel festési-mázolási munkákat végzett, illetve biztonsági őrként dolgozott. A ház körüli munkákat ellátta, kertet művelt, fűvet nyírt, fát vágott, állatokat – hat lovat – tartott és gondozott, rendszeresen lovagolt, túrázott. Jelenleg negyvenhat évesen állandó fizikai fájdalommal, mozgáskorlátozottsággal él, a lovaglással, kertészkedéssel, az állattartással fel kellett hagynia, a ház körüli nehéz munkákat elvégezni nem tudja. A korábban az I. rendű felperes által ellátott nehéz ház körüli munkákat a vele 2000 év óta élettársi kapcsolatban élő II. rendű felperes végzi, jelenleg már csak egy lovat tartanak.
- [8] Az I. rendű felperes a balesetét követően, a betegszabadság lejárta után fizetés nélküli szabadságot vett igénybe, 2017. augusztus 22. napján állt újra munkába gépkocsivezetőként. Munkakörét – különös tekintettel az ahhoz tartozó rakodásra – ereje megfeszítésével látja el. 2017. január 1. napja és 2017. július 30. napja között 856.175 forint jövedelemvesztése keletkezett.
- [9] Az elsőfokú bíróság 80. sorszámú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperesek egyetemlegesen 100%-os mértékben kötelesek helytállni az általuk nyújtott egészségügyi szolgáltatás során a felpereseknek szakmai szabályszegés, szakmai mulasztás, személyiségi jog megsértésével okozott kárért. A Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.060/2020/5. számú rész-közbenső ítéletével az elsőfokú közbenső ítéletet pontosítva megállapította az alperesek teljes és egyetemleges felelősségét az I. rendű felperes 2015. szeptember 13. napján elszenvedett baleseti sérülései ellátásával összefüggésben az I. rendű felperesnek okozott nem vagyoni sérelemért és károkozásért. A közbenső ítéletet a II. rendű felperes vonatkozásában hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a részében a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [10] A folytatódó eljárásban a felperesek keresetüket módosítva annak megállapítását kérték, hogy az alperesek megsértették az I. rendű felperes egészséghez és testi épséghez fűződő személyiségi jogát; az I. rendű felperes életvitelének kényszerű megváltozása miatt sérültek a II. rendű felperes személyiségi jogai, így személyisége szabad érvényesítése, magánéletének zavartalansága és önmegvalósítási lehetőségei is hátrányosan változtak. Kérték az alperesek egyetemleges marasztalását az I. rendű felperes részére 10.000.000 forint sérelemdíjban és 1.412.716 forint elmaradt jövedelemben, a II. rendű felperes részére 2.000.000 forint sérelemdíjban és ezen összegek késedelmi kamataiban. Keresetük kiterjedt az alpereseknek elégtétel adására kötelezésére, ennek keretében a személyiségi jogsértés miatti sajnálkozás kifejezésre juttatására tartottak igényt.
- [11] Az alperesek és a beavatkozó ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A kereseti követelés összecszerűségét külön kifogásolták, a követelt sérelemdíjat eltúlzottnak, a megtéríteni kért jövedelemvesztéseget bizonyítatlannak tartották.
- [12] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperesek a nem megfelelő egészségügyi szolgáltatás nyújtásával megsértették az I. rendű felperes egészséghez, és a felperesek teljes és egészséges magánélethez fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg sérelemdíj címén az I. rendű felperes részére 10.000.000 forintot, a II. rendű felperes részére 2.000.000 forintot, ezen összegek 2015. november 11. napjától járó késedelmi kamatát, az I. rendű felperesnek jövedelemkiesés címén 856.175 forintot, ennek 2017. április 1. napjától számított késedelmi kamatát, valamint a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 494.920 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és megállapította, hogy a feljegyzett kereseti eljárási illetéket és az előlegezett költséget az állam viseli.
- [13] Az ítélet indokolásában felhívta a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42.-2:43.§-át, 2:51.-2:53.§-át, 6:522.§-át, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77.§ (3) bekezdését és 244.§-át. Hangsúlyozta, hogy a jogerős közbenső ítélet

alapján az alperesek az I. rendű felperes egészségügyi ellátásával összefüggésben a felpereseknek okozott nem vagyoni sérelemért és károkozásért teljes körű felelősséggel tartoznak. Megállapította az I. rendű felperes egészséghöz fűződő személyiségi jogának, valamint a felperesek teljes és egészséges magánélethez fűződő jogának sérelmét, a személyiségi jogsértés felróhatóságtól független szankciójaként az alperesek elégtétel adására kötelezését azonban szükségtelennek találta, mert szakmai meggyőződésük miatt tőlük őszi, erkölcsi elégtételként funkcionáló nyilatkozat nem várható.

- [14] Az I. rendű felperesnek megítélt sérelemdíj összegének megállapítása során értékelte, hogy egészsége megrendült, állapotában javulás nem várható, és bár a jövőben kialakuló romló tendencia bekövetkezését, mértékét bizonyossággal nem lehet megítélni, fokozott mozgáskorlátozottságra kell felkészülnie, folyamatos gyógykezelésre, gyógyszerszedésre, gyógytornára szorul. Fizikai fájdalmai vannak, nem tud tartósan állni, járni, nehéz fizikai munkát végezni, lovagolni, kirándulni, táncolni, hangulata, életkedve jelentősen romlott. Az elszenvedett egészségkárosodás mellett a korábbi szakmájában, gépkocsivezetőként ugyan tud dolgozni, de a munkakörébe tartozó rakodás, karbantartás mellett munkáját többlet erőfeszítéssel látja el. Minderre figyelemmel az általa igényelt 10.000.000 forintot értékelte a bírói gyakorlattal összhangban álló, nem eltúlzott mértékű vagyoni kárpótlásként az őt ért nem vagyoni sérelem súlyához képest.
- [15] Úgy ítélte meg, hogy az I. rendű felperessel több mint húsz éve együtt élő II. rendű felperes magánéletét élettársa balesetének következményei az alperesek magatartásával okozati összefüggésben hátrányosan érintették, neki kell elvégeznie a háztartásban, a kerti munkában és az állattartás körében mindazokat a feladatokat – fűnyírás, fahordás, hólapátolás, almolás, szalmahordás –, amelyeket korábban az I. rendű felperes látott el. Ezen túlmenően a felperesek mindennapi élete is beszűkült, elmaradtak a kedvelt közös időtöltéseik, a lovaglás, a túrázás, a tánc és szórakozás különféle társas eseményeken. Erre tekintettel a II. rendű felperes vonatkozásában is megállapította a teljes és egészséges magánélethez való személyiségi jog sérelmét, az ezzel járó nem vagyoni hátrányok pénzbeli ellensúlyozásához pedig a II. rendű felperes által igényelt 2.000.000 forint sérelemdíjat indokolnak és szükségesnek találta.
- [16] Megállapította, hogy az I. rendű felperes az alperesek magatartásával okozati összefüggésben, az elhúzódó gyógyulás miatt nem tudott munkát végezni a 2017. januárjától – 2017. júliusáig terjedő hét hónap időtartamban. Az elmaradt jövedelem összegét a keresetben igényelt 1.412.716 forinttól eltérően a perben beszerzett szakértői vélemény alapján havonta 123.680 forintban, a teljes időszakra 865.790 forintban állapította meg. Miután azonban az I. rendű felperes ebből 9.585 forint túlóráért járó díjazás figyelmen kívül hagyását kérte, elmaradt jövedelem megtérítése címén az alpereseket egyetemlegesen 856.175 forint és ennek középarányos időponttól számított késedelmi kamata megfizetésére kötelezte.
- [17] A perköltségről a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 78.§ (1) bekezdésének felhívásával a felperesek pernyertességének arányában rendelkezett, és megállapította, hogy a felek költségmentessége folytán a feljegyzett kereseti eljárási illetéket és az előlegezett költséget az állam viseli.
- [18] Az ítélet ellen az alperesek fellebbezést, a felperesek csatlakozó fellebbezést terjesztettek elő.
- [19] Az I. rendű alperes az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodlagosan a sérelemdíj összegének leszállítását kérte az I. rendű felperes tekintetében 3.000.000 forintra, a II. rendű felperes vonatkozásában 800.000 forintra, harmadlagosan felvetette az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokoltságát súlyos eljárási szabálysértés miatt.

- [20] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rész-közbenső ítéletet követően nem rendelkezhetett volna az I. rendű felperes személyiségi joga megsértése megállapításáról, mert az alperesek felelőssége a jogerős rész-közbenső ítéletben foglalt tartalommal megállapításra került, az ítélet a marasztalás mellett megállapítást nem tartalmazhat. Kifogásolta a II. rendű alperessel egyetemleges kötelezését, mert tevékenységük nem együttes volt, így felelősségük közrehatásuk arányában áll fenn, ezen túlmenően az egyetemleges kötelezés álláspontja szerint végrehajthatatlan.
- [21] Továbbra is állította, hogy a felperesek személyiségi jogát nem sértette meg, velük szemben felelősséggel nem tartozik. Az I. rendű felperes részére megítélt sérelemdíj kapcsán kiemelte, hogy rendkívül darabos, szinte rekonstruálhatatlan törést szenvedett el, a sikeres ellátás esetén is visszamaradt volna 10-15% mértékű mozgáskorlátozottsága, amelyet azonban az elsőfokú bíróság elmulasztott értékelni. Kérte annak figyelembevételét is, hogy az I. rendű felperes a kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, ugyanis az általa felajánlott további műtéti beavatkozásnak nem vetette alá magát, a térdfunkciót javító kezeléseket, gyógytornát nem vette igénybe. Összességében a sérelemdíj mértékét a jogsértés súlyával, a sérelemnek a felperesek életvitelére gyakorolt hatásával arányban nem állónak, jelentősen eltúlzottnak találta.
- [22] Vitatta az elsőfokú bíróság által megállapított, az elmaradt jövedelem pótlására szolgáló vagyoni kártérítés összegét is. Álláspontja szerint a szakértői vélemény aggályos, mert a szakértő a bíróság kirendelő végzése ellenére önállóan szerzett be az I. rendű felperes munkáltatójától adatokat, azokat hibás számítással értékelte, és a túlóra-jövedelmet annak bizonyítása nélkül vette számításba, hogy abban az I. rendű felperes is részesült volna a káresemény hiányában.
- [23] A II. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodlagosan az I. rendű felperes részére megítélt sérelemdíj összegének 5.000.000 forintra, az elmaradt jövedelem címén járó vagyoni kártérítés összegének 753.235 forintra, a II. rendű felperesnek megítélt sérelemdíj összegének 500.000 forintra történő leszállítását kérte. Elsődleges fellebbezését arra alapította, hogy nem áll fenn okozati összefüggés az általa végzett egészségügyi beavatkozás és a felperesek megváltozott életmódja között. Álláspontja szerint az I. rendű felperesnek járó sérelemdíj összegének meghatározása során az elsőfokú bíróság nem értékelte megfelelően, hogy nem vállalta a további műtéteket, a rehabilitációs eszközöket és módszereket nem használta megfelelően, a combizom erősítésével a térdízület stabilizálására irányuló gyógytornát nem végezte. Kifogásolta az elsőfokú bíróságnak azt a következtetését, hogy az I. rendű felperes egészségkárosodása nem gyógyítható, a szakértő erre vonatkozó megállapításával szemben álláspontja szerint számos olyan műtéti beavatkozás létezik, amellyel a porckárosodás lényegesen javítható, illetve megszüntethető. Hangsúlyozta, hogy az I. rendű felperes nem az alperesi gyógykezelés következményeként, hanem saját döntése alapján mondott le a társas eseményekről, túrázásról, a II. rendű felperessel közös programokról. Korábbi munkakörét is el tudja látni, így a gyógykezeléssel ténylegesen okozati összefüggésben álló nem vagyoni sérelmei kompenzálására 5.000.000 forint sérelemdíj elégséges.
- [24] Álláspontja szerint a közös életvitel megváltozása, annak beszűkülése, az abból fakadó nem vagyoni sérelmek a II. rendű felperes tekintetében sem a gyógykezelés következményei, hanem a II. rendű felperes egyéni döntése folytán következtek be. A per adatai alapján csak az állapítható meg, hogy a II. rendű felperes valamennyi elmaradt szabadidős tevékenységet végezhetné, ilyen jellegű programokon részt vehetne, maga határozott arról, hogy ezt egyedül, az I. rendű felperes nélkül nem teszi. Döntésének következményeit azonban maga tartozik viselni, az alperesek felelőssége ebben nem állapítható meg, így sérelemdíjként legfeljebb 500.000 forintra tarthat igényt.

- [25] Az elmaradt jövedelem összegének megállapítása céljából beszerzett szakvéleményt az I. rendű alperes által hivatkozott okból maga is aggályosnak találta, számításait vitatta, a vagyoni kártérítés összegét az I. rendű felperes munkaszerződése szerinti bruttó havi bér alapján, az egyéb jövedelem elemek figyelmen kívül hagyásával hét hónapra 753.235 forintban kérte megállapítani.
- [26] A felperesek csatlakozó fellebbezésükben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az alpereseket kérték kötelezni arra, hogy megfelelő elégtételként nyilatkozatban fejezzék ki sajnálatukat és kövessék meg az I. rendű felperest az egészséghez fűződő személyiségi joga, a II. rendű felperest az életminősége megsértése miatt. Kérték továbbá az alpereseket egyetemlegesen terhelő elsőfokú perköltség összegének 694.920 forintra történő felemelését. Fellebbezési ellenkérelmük az alperesek fellebbezésével érintett részében az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.
- [27] Az alperesek fellebbezése részben alapos, a csatlakozó fellebbezés alaptalan.
- [28] Az I. rendű alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását is kérte, eljárási szabálysértésként hivatkozva az 1952. évi III. törvény 213.§ (3) bekezdésének és 182.§ (1) bekezdésének megsértésére.
- [29] Az I. rendű alperes álláspontja szerint a rész-közbenső ítélet jogerőre emelkedése után a követelés összegére nézve folytatódó eljárásban már nem lett volna lehetősége az elsőfokú bíróságnak arra, hogy ítéletében megállapítsa az I. rendű felperes személyiségi jogának megsértését, az ítélet marasztalás mellett megállapítást már nem tartalmazhatott volna. Emellett az elsőfokú bíróság nem tette számára lehetővé az igazságügyi könyvszakértő kiegészítő szakértői véleményének megismerését.
- [30] A jogerős rész-közbenső ítélet az 1952. évi III. törvény 213.§ (3) bekezdésének megfelelően az I. rendű felperes keresetével érvényesített jog fennállását megállapította, amely azonban nem azonos a jogsértés megtörténtének a Ptk. 2:51.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti bírói megállapításával. A személyiségi jogvédelem körében a jogsértés (objektív) szankcióként történő megállapítása iránti kereset marasztalási kereset, ezért személyiségi jogi perben ilyen rendelkezésnek a közbenső ítéletet követően folytatódó eljárásban kifejezetten helye volt.
- [31] Az igazságügyi könyvszakértő – másfél oldalas, mellékletként mindössze öt egyszerű táblázatot tartalmazó – kiegészítő szakvéleményét az elsőfokú bíróság 2022. január 18. napján rendelte elektronikusan kézbesíteni a felek jogi képviselőinek, amely a 2022. január 25. napjára kitűzött tárgyalást megelőzően az I. rendű alperes számára is megismerhető volt. A szakértői véleményre a tárgyaláson észrevételt tett, fenntartotta korábbi kifogásait, így az elsőfokú bíróság azok ismeretében hozta meg érdemi döntését.
- [32] Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését megalapozó eljárási szabálysértés hiányában a másodfokú bíróság azt érdemben bírálta felül, amelynek során az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállást helyesnek találta, és az abból levont jogi következtetések nagyobb részével is egyetértett.
- [33] Hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a perben korábban hozott jogerős rész-közbenső ítélet az alpereseknek az I. rendű felperessel szembeni teljes és egyetemleges felelősségét a nem vagyoni sérelem és a kár bekövetkezésére, azoknak az alperesek magatartásával való okozati összefüggésére és az alperesek felróhatóságára kiterjedően megállapította. A közbenső ítélethez fűződő, az 1952. évi III. törvény 229.§ (1) bekezdése szerinti anyagi jogerő folytán a felek között az I. rendű felperest ért, és általa megtéríteni, illetve sérelemdíjjal kompenzálni kért kár és nem vagyoni hátrány bekövetkezése, valamint az alperesek egyetemleges helytállási kötelezettsége már nem volt vitássá tehető, így erre hivatkozással a kereset teljes elutasításának nem volt helye.

- [34] Az I. rendű alperes egyetemleges marasztalást sérelmező fellebbezése kapcsán a másodfokú bíróság mindezek mellett is visszautal a jogerős rész-közbenső ítélet [43] bekezdésére, amely az alperesek közös károkozásával összefüggő érveket rögzíti, az egyetemlegesség állított végrehajthatatlanságát pedig egyértelműen cáfolja a Ptk. 6:29.§ (1) bekezdésének rendelkezése.
- [35] A személyiségi jogsértés Ptk. 2:51.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti jogkövetkezményének alkalmazása körében azonban részben alaposnak találta az alperesek fellebbezését. Az alperesek rész-közbenső ítéletben megállapított felelősségét megalapozó jogsértés az I. rendű felperes esetében nyilvánvalóan a Ptk. 2:43.§ a) pontjában nevesített egészséghez fűződő személyiségi jog sérelmét jelenti. Ez a sérelem több tekintetben is gátolja személyisége szabad érvényesítését, befolyásolja mind szabadidejének eltöltését, mind foglalkozásának gyakorlását, azonban nem ad alapot az egészséghez fűződő személyiségi jog megsértése mellett a „teljes és egészséges” magánélethez fűződő személyiségi jog megsértésének megállapítására.
- [36] A II. rendű felperes keresetlevelében személyiségi jogai sérelmét abban határozta meg, hogy az I. rendű felperes mozgáskorlátozottsága, életvitelének megváltozása folytán a korábban közösen és együttesen gyakorolt szabadidős programjaik (lovaglás, lótarás, kirándulás) további gyakorlása számára is lehetetlenné vált, mivel életét vele összhangban, nem pedig tőle függetlenül kívánja alakítani. Mindezt a teljes és egészséges magánélethez való joga sérülésének tekintette, annak hangsúlyozásával, hogy a Ptk. az egyes személyiségi jogokat csak példálózva sorolja fel, így a megsértett személyiségi jog ennél pontosabban nem határozható meg. A II. rendű felperes sérelme tehát abban áll, hogy a vele évtizedek óta közös háztartásban, gazdasági és érzelmi kapcsolatban együttélő I. rendű alperes az egészségkárosodása miatt nem tudja betölteni korábbi szerepeit, ami az ő (II. rendű felperes) életében is negatív változást okozott. Az ítélkezési gyakorlat szerint a családtagok személyiségi jogainak sérelmét, az erre alapított igényüket a közvetlen károsulttal fennállt kapcsolat tartalmának változása, az általa betöltött családi funkciók elvesztése, sérülése és az ezek kapcsán előállt krízis alapozza meg, ami tartalmában a Ptk. 2:42.§ (1) bekezdésében nevesített családi élethez fűződő személyiségi jog megsértését jelenti.
- [37] A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú ítélet személyiségi jogsértést megállapító rendelkezését annyiban változtatta meg, hogy az alperesek az I. rendű felperes 2015. szeptember 13. napján elszenvedett baleseti sérülése ellátásával összefüggésben az I. rendű felperes egészséghez fűződő személyiségi jogát, míg a II. rendű felperes családi élethez fűződő személyiségi jogát sértették meg.
- [38] A sérelemdíj összegének leszállítására irányuló fellebbezési kérelmek kapcsán a másodfokú bíróságnak is abból kellett kiindulnia, hogy a rész-közbenső ítélet megállapítása szerint az alperesek orvosai az I. rendű felperes gyógykezelése során nem az elvárható gondossággal jártak el, és ennek következménye az I. rendű felperes egészségének sérelme, amely a sérelemdíj – az I. rendű felperes tekintetében közvetlen, a II. rendű felperes vonatkozásában közvetett – alapja. A sérelemdíj elsődleges funkciója a sérelmet szenvedett személy sérelmeinek vagyoni eszközökkel történő hozzávetőleges kompenzálása, így összegének arányban kell állnia a bekövetkezett nem vagyoni sérelmek súlyával és kihatásaival.
- [39] A kiegészítő orvosszakértői vélemény alapján helyesen vette számba és értékelte az elsőfokú bíróság, hogy az I. rendű felperest egészségi állapota mely szabadidős tevékenységekben, illetve a munkavégzésben milyen mértékben korlátozza. Az I. rendű felperes számára a korábban kedvvel űzött állattartás, lovaglás, kertészkedés folytatása lényegében kizárt, a kirándulás csak a térdet kímélő módon, inkább sétaként gyakorolható, a tánc a térdet fokozottan terhelő mozgásformaként ugyancsak nem javasolt. Mindezek ismeretében az I.

rendű felperes korábbiaknál lényegesen visszafogottabb, zárkózottabb életmódja nem saját elhatározása, hanem az alperesek károkozó magatartásának következménye.

- [40] A családban éléshez fűződő személyiségi jog valódi tartalmát figyelmen kívül hagyva hivatkoztak az alperesek a II. rendű felperes önhibájára és az őt ért nem vagyoni sérelmek jogsértéssel való okozati összefüggésének hiányára is abban az összefüggésben, hogy továbbra is lehetősége lenne a korábban az I. rendű felperessel folytatott szabadidős tevékenységeken nélküle is részt venni. A II. rendű felperes nem vagyoni sérelme az alperesek jogsértő magatartásával közvetett, de ténylegesen fennálló okozati összefüggésben éppen az, hogy az I. rendű felperes az egészségkárosodása miatt nem képes betölteni korábbi szerepét, a közös együttélés értékes részét kitevő tevékenységekben a II. rendű felperes valódi társa, partnere nem tud lenni.
- [41] A rész-közbenső ítélet jogerőre emelkedése után folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróság a bizonyítás kiegészítése során azt is vizsgálta, hogy az I. rendű felperes mely nem vagyoni sérelmei következtek be az alperesek magatartásával, illetve mulasztásával okozati összefüggésben, miután egyetemleges és teljes felelősségük – a másodfokú rész-közbenső ítélet indokolásában is rögzítettek szerint – nem terjed ki a baleseti sérüléssel szükségképpen együtt járó, a szakszerű és gondos ellátás esetén is fennmaradó egészségkárosodásra.
- [42] A kiegészített szakértői vélemény alapján megállapította, hogy a szakmai szabályoknak és az elvárható gondosságnak megfelelő ellátás esetén az I. rendű felperes kis mértékű porckárosodás mellett, a jelenleg fennálló 30%-os mértékű munkaképesség-csökkenés helyett 5%-os mértékű munkaképesség-csökkenés mellett felgyógyulhatott volna, lehetősége lett volna korábbi életvitelét néhány évig tünetmentesen folytatni. Több év, akár egy évtized elteltével azonban számítania kellett volna a térdízület kopásos elváltozása miatt ízületi merevségre, fájdalomra, mozgáskorlátozottsággal járó további egészségkárosodásra. Ezt a megállapítást az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegének megállapítása, az alperesek által elkövetett jogsértés felperesekre és környezetükre gyakorolt hatása körében nem értékelte kellő súllyal, csupán utalt arra, hogy a több év alatt, évtizedes távlatban jelentkező romló tendencia bekövetkezését, mértékét bizonyossággal nem lehet megítélni.
- [43] Ez a következtetése azonban ellentétben áll a kiegészítő orvosszakértői vélemény megállapításaival, amely szerint a baleseti sérülés ideális helyzetben történő helyreállítása és teljes anatómiai gyógyulás esetén is a fentebb részletezettek szerint megindult volna az I. rendű felperesnél az idő előtti porckopás. A szakértő szerint néhány tünetmentes év után a munka, sport és szabadidős terhelések arányában előbb a sérült oldalon, majd az ellenoldalon szükségszerűen megjelent volna a korai porckopás tünete. A porckopás előrehaladtával a porc borítás ugyanis elfogy, az ízesülő csontok egymáson súrlódnak, és ilyenkor a fájdalom már nem csak terhelésre, mozgásra jelentkezik, hanem nyugalomban is, az ízület fokozatosan deformálódik, jelentősen csökken a mozgástartomány. Kezdetben csak a lépcsőn járás, később már a sík terepen való járás, illetve az ülés, felállás is gondot jelent. Erre a végállapotra már nem vonatkoztatható a baleset utáni évekre elérhető csekély mértékű, 5%-os munkaképesség-csökkenés, ahhoz képest jelentős állapotrosszabbodást jelent.
- [44] Figyelemmel arra, hogy a Ptk. 2:52.§ (1) bekezdése szerint a felperesek sérelemdíjat az őket ért nem vagyoni sérelemért követelhetnek, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatásaként, a felpereseket ért nem vagyoni hátrányként az I. rendű felperes jelenlegi egészségkárosodott állapotát az egészséges, illetve a korábbi életvitelét nem korlátozó kis mértékű egészségkárosodással terhelt állapotával nem élethosszig kell összevetni, hanem egy sok éves, akár évtizedes, de szükségszerűen korlátozott időtartamú kedvezőbb állapottal, mert ilyen időtávlatban a sérült ízület károsodásából fakadó jelentős mértékű egészségkárosodás az alperesek jogsértő magatartásától függetlenül, az elvárható gondossággal végzett kezelés mellett is bekövetkezett volna a baleseti sérülés jellege és súlyossága folytán. Ennek

figyelembevételével pedig az elsőfokú bíróság által a felperesek javára megállapított sérelemdíj a jogsértés jelentős súlya mellett is eltúlzottnak minősül a károsodáskori ár- és értékviszonyok, valamint az összehasonlításra alkalmas ítéletekből kitűnő bírói gyakorlat alapján. A Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Pfv.III.20.931/2019/5. számú ítéletében a látását az egészségügyi szolgáltató mulasztása miatt 2012. évben teljesen elvesztő betegnek ítélte meg 10.000.000 forint sérelemdíjat, míg Pfv.III.20.588/2021/5. számú ítéletével felülvizsgálta és helybenhagyta azt a jogerős ítéletet, amely az elvárható gondosság elmulasztása miatt 2018. évben testi és lelki egészségkárosodást elszenvedett betegnek, akinek a térdelés, guggolás, egy helyben állás és ülés is fájdalmat okoz, 6.000.000 forint sérelemdíjat állapított meg.

- [45] Valamennyi körülményt figyelembe véve a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felpereseket ért nem vagyoni sérelmek kompenzálására, a hátrányos következmények elviselésének, a nehézségek leküzdésének megkönnyítésére az I. rendű felperes tekintetében 6.500.000 forint, a II. rendű felperes vonatkozásában 1.200.000 forint sérelemdíj szükséges.
- [46] Az alperesek a sérelemdíj további mérséklését az I. rendű felperest terhelő kárenyhítési kötelezettség elmulasztására hivatkozással alaptalanul kérték. A másodfokú bíróság már a rész-közbenső ítéletének [41] bekezdésében kitért arra, hogy az I. rendű felperest az I. rendű alperesi kórházban ugyan előjegyezték az újabb műtetre, az orvosi dokumentációban azonban nem lelhető fel adat arra nézve, hogy a kezelőorvos közölte az I. rendű felperessel az előjegyzést, és a zárójelentés sem utalt az újabb műtéti előjegyzés tényére, illetve időpontjára.
- [47] A II. rendű alperes fellebbezésében hivatkozott, a szakértő által gyakorlatilag gyógyíthatatlannak minősített üvegporc károsodás kezelésére alkalmas beavatkozás kilátásba helyezéséről, elvégzésének szükségességéről, lehetőségéről, az orvosi iratok ugyancsak nem tartalmaznak feljegyzést. Ettől függetlenül sem tekinthető az I. rendű felperest terhelő kárenyhítési kötelezettség megsértésének, hogy két sikertelen műtéti beavatkozás után egy újabb, bizonytalan kimenetelű műtétnek nem kívánta magát alávetni.
- [48] Az I. rendű alperes az elsőfokú eljárásban 12. sorszám alatt csatolta azokat az orvosi iratokat, amelyek szerint az I. rendű felperes egy hónap időtartamban részesült rehabilitációs kezelésben a helységi egyéb érdekeltben, illetve 28 alkalommal vett részt gyógytornán járóbeteg-szakellátás keretében, vagyis nem mulasztotta el a gyógytorna végzésére vonatkozó kötelezettségét. Emellett személyes előadása szerint (90. sorszám alatti jegyzőkönyv) a gyógytornász előírásai szerint otthon is tornázik, illetve rendszeresen használja a szobakerékpárt, tanúl tanúvallomásában (100. sorszám alatti jegyzőkönyv) pedig elmondta, hogy a gyógyulási szakaszban kétnaponta 10-15 perc gyógymasszázszt, előtte lazítást alkalmazott az I. rendű felperes sérült lábánál.
- [49] Alaptalanul kifogásolták az alperesek az I. rendű felperes elmaradt jövedelmének megtérítésére kötelezésüket, és a marasztalás összegét is.
- [50] Az elsőfokú bíróság helyesen hívta fel és alkalmazta a Ptk. 2:53.§-át, amely szerint, aki személyiségi jogainak megsértéséből eredően kárt szenved, a jogellenesen okozott károkért való felelősség szabályai szerint követelheti a jogsértőtől kárának megtérítését. Az I. rendű felperes a Ptk. 6:528.§ (1) bekezdése alapján a teljes elmaradt jövedelmének megfelelő összeget érvényesítheti jövedelemkiesés címén, miután az alpereseknek felróható okból nem volt alkalmas munkavégzésre a 2017. január 1. napja és 2017. július 30. napja közötti időszakban.
- [51] A károsult jövedelemkiesését a Ptk. 6:528.§ (3) bekezdése szerint elsősorban a károsodást megelőző egy évben elért havi átlagjövedelmének alapulvételével kell meghatározni. Figyelemmel arra, hogy az I. rendű felperes a balesetét megelőző néhány napban állt csak munkaviszonyban, ilyen módon a jövedelemkiesése nem volt meghatározható, ezért azt a (4)

bekezdés alapján a vele azonos vagy hasonló tevékenységet végző személyek havi átlagjövedelmét alapul véve kellett meghatározni.

- [52] Helyes az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az I. rendű felperessel azonos munkakörben és azonos alaphéremel foglalkoztatott, a szakvéleményben figyelembe vett öt munkavállaló jövedelem adatai alapján megalapozott következtetés vonható le arra, hogy a részükre különböző jogcímen folyósított összegekben (béren kívüli juttatás, bérpótlék, túlóra díjazása) az I. rendű felperes is részesült volna, amennyiben maga is dolgozik. A szakértő alapszakértői véleményében kitért arra is, hogy az átlagos jövedelem számítása során csak azokat a hónapokat vette figyelembe, amelyben az adott munkavállaló egész hónapban dolgozott, ezért a szakértő számítási módszerét, és az azon alapuló ítéleti döntést támadó fellebbezési hivatkozások is alaptalanok voltak.
- [53] A szakértői véleményt az alperesek fellebbezési kérelmében részletezett okokból a másodfokú bíróság sem találta aggályosnak. Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 39.§ (1) bekezdése kifejezetten rendelkezik arról, hogy a szakértő a hatóságtól, valamint az eljárásban résztvevő személyektől a szakvélemény elkészítéséhez szükséges, a kirendelésben közölt adatokon felül további adatok közlését, iratok, vizsgálati tárgyak rendelkezésre bocsátását kérheti. A szakértő ezzel, a kirendelő végzésében kifejezetten megerősített jogosultságával élt, amikor az I. rendű felperes jogi képviselőjéhez, majd közvetlenül az I. rendű felperes munkáltatójához fordult a szakvélemény adásához szükséges további okiratok beszerzése érdekében. Alaptalan az a fellebbezési hivatkozás, hogy az alperesek a szakértő által beszerzett adatokat nem ismerhették meg. A szakvélemény és az ahhoz csatolt mellékletek minden felhasznált adatot tartalmaznak, azokat az alperesek áttekinthették és ellenőrizhették, amely az észrevételekben foglaltak szerint meg is történt. A szakértő véleménye abból a kifogásolt okból sem minősült aggályosnak, hogy az alapszakvélemény tartalmazott a szakértő által megválaszolandó, az elmaradt jövedelem összegére vonatkozó kérdés eredményét nem befolyásoló rész-számítási hibát, miután azt a szakértő az alperesek észrevételei alapján kiegészítő véleményében megfelelően, világosan levezetve korrigálta.
- [54] A felperesek csatlakozó fellebbezésükben alaptalanul támadták az elégtételre kötelezés iránti keresetüket elutasító döntést.
- [55] A Ptk. 2:51.§ (1) bekezdés c) pontja a személyiségi jogsértés felróhatóságtól független szankciójaként jogosítja fel a sértettet arra, hogy a jogsértőnek elégtétel adására kötelezését kérje. E szankciónak, akárcsak a jogsértés bírósági megállapításának, erkölcsi elégtételt nyújtó funkciója van, lényege abban áll, hogy a jogsértőt – az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben akkor is, ha a jogsértést vitatja – arra kötelezi a bíróság, hogy ismerje el cselekményének jogsértő voltát, egyben juttassa kifejezésre megbánását, és ennek biztosítson ugyanolyan nyilvánosságot, mint amely előtt a jogsértés megtörtént. E jogkövetkezmény alkalmazásának akkor van helye, ha az alkalmas lehet a jogsértéssel okozott hátrány következményeinek csökkentésére.
- [56] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a megsértett személyiségi jogok jellegére figyelemmel a jogsértés megtörténtének bírói megállapítása és az alpereseknek sérelemdíjban való marasztalása a felpereseknek megfelelő elégtételt nyújt. Emellett a jogsértés nem kapott olyan nyilvánosságot, amely előtt a szankció helyreigazítási és jóvátételi funkciója megvalósulhatna, ezért a másodfokú bíróság az erre irányuló csatlakozó fellebbezési kérelmet nem teljesítette.
- [57] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és azt állapította meg, hogy az alperesek az I. rendű felperes 2015. szeptember 13. napján elszenvedett baleseti sérülése ellátásával összefüggésben az I. rendű felperes egészséghez

fűződő személyiségi jogát, a II. rendű alperes családi élethez fűződő személyiségi jogát sértették meg, az alperesek által fizetendő sérelemdíj tőkeösszegét az I. rendű felperes tekintetében 6.500.000 forintra, a II. rendű felperes vonatkozásában 1.200.000 forintra leszállította, míg az ítéletet az ezen felüli fellebbezett részében helybenhagyta.

- [58] Miután a per olyan követelés iránt folyt, amelynek összecszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függött, az elsőfokú eljárásban felmerült perköltség viseléséről a Pp. 81.§ (2) bekezdése alapján kellett határozni. A felperesek által követelt összeg a másodfokú bíróság döntésére figyelemmel sem volt nyilvánvalóan eltúlzott, ezért a jogerős rész-közbenső ítéletben megállapított ügyvédi munkadíjat is figyelembe véve a másodfokú bíróság annak ellenére nem látott lehetőséget a felperesek javára megítélt elsőfokú perköltség összegének leszállítására, hogy az alperesek fellebbezését részben teljesítve a sérelemdíj összegét leszállította. A másodfokú bíróság döntéséből következik, hogy a felperesek csatlakozó fellebbezése az elsőfokú perköltség felemelését célzó részében sem volt teljesíthető
- [59] Észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (Kmr.) 13.§ (2) bekezdése alapján a költségmentességben nem részesült alperesek kötelezését az állam által előlegezett 553.875 forint szakértői költség (pervesztességük arányának megfelelő) 65%-ának, 360.000 forintnak a megfizetésére, ezért ezt a rendelkezést az 1952. évi III. törvény 253.§ (3) bekezdése alapján a fellebbezési és csatlakozó fellebbezési kérelem, illetve ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül pótolta.
- [60] Az alperesi fellebbezések perértéke 12.856.175 forint volt, a felperesek csatlakozó fellebbezésével érintett részben a perérték 800.000 forint, az alperesek fellebbezése sikeres 4.300.000 forint erejéig, sikertelen 8.556.175 forint összegben, a csatlakozó fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért az alperesek az 1952. évi III. törvény 81.§ (1) bekezdése és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján – egyetemleges kötelezettség terhével – 86.000 forint másodfokú perköltséget kötelesek a felperesek részére megfizetni. A felperesek személyes költségmentességére és az alperesek illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti személyes illetékmentességére figyelemmel a meg nem fizetett fellebbezési és csatlakozó fellebbezési illetéket az Itv. 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr. 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.
- [61] A másodfokú bíróság ítéletét az 1952. évi III. törvény 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

Pécs, 2022. június 29.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró